

REFORM AF KONTANTHJÆLPS- SYSTEMET

KONTANTHJÆLPSREFORMENS
BETYDNING **FOR VOKSNE SAMT
UNGE UNDER 30 ÅR MED EN**
ERHVERVSKOMPETENCE-
GIVENDE UDDANNELSE

JULI 2013

Forord

Alt for mange borgere modtager kontanthjælp i årevis uden at få den rette indsats og hjælp til at komme videre og i arbejde eller uddannelse. For dem er kontanthjælp næsten blevet et livsvilkår. Det skal kontanthjælps-reformen gøre op med.

Det overordnede mål med reformen er at få unge i uddannelse og flytte borgere fra kontanthjælp og ud på arbejdsmarkedet. Det er til gavn for os alle – og ikke mindst den enkelte, der får mulighed for at gøre nytte og realisere sit potentiale.

Med denne pjece bliver I introduceret til de største ændringer i indsatsen for voksne over 30 år og for unge under 30 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Udgangspunktet er meget klart: Borgere, der kan arbejde, skal i arbejde. Og udsatte borgere, der har behov for at komme tættere på et job, skal have en bedre indsats end den, de får i dag.

Den nye indsats bygger på klare rettigheder og pligter. Der skal stilles klare krav til dem, der godt kan. For de, der har evnerne, har også forpligtelsen til at bidrage og gøre, hvad de kan for at få et arbejde. Hvis det af en eller anden grund ikke lykkes, bliver det et krav, at borgere skal arbejde for deres ydelse, fx i en nytteindsats.

Den nye indsats bygger også på, at alle skal have en indsats. De mest udsatte borgere skal derfor have en helhedsorienteret og tværfaglig indsats, der skal være baseret på en tidlig og grundig afklaring af den enkeltes udfordringer og behov. Indsatsen skal være med til at udvikle den enkelte borger og give den enkelte en tro på, at han eller hun kan komme videre i sit liv og opnå tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der er ingen tvivl om, at der venter os alle en stor opgave med at få implementeret reformen fra 1. januar 2014. Allerede i løbet af efteråret får I mulighed for at starte op med den nye visitation, så borgerne hurtigst muligt får klarhed over, hvordan reformen kommer til at påvirke dem.

Min drivkraft for reformen har hele vejen været at få unge mennesker i uddannelse og sikre, at alle får en indsats, så ingen bliver overladt til sig selv. Jeg tror på, at vi har fået skabt nogle rammer, som gør det muligt. Men jeg ved også, at det hele kun lykkes med jeres hjælp og jeres kontakt med borgerne.

God læselyst.

Mette Frederiksen

1. Indledning

Denne pjece beskriver den nye indsats for kontanthjælpsmodtagere. Det vil sige voksne fyldt 30 år med eller uden uddannelse og unge under 30 år med en erhvervs-kompetencegivende uddannelse. En erhvervskompetencegivende uddannelse betyder, at den unge har gennemført en erhvervsuddannelse, en erhvervsgrunduddannelse (egu) eller en videregående uddannelse.

Pjecen er målrettet medarbejdere i jobcentre og ydelseskontorer og andre, som har behov for at kende den nye indsats, der træder i kraft 1. januar 2014.

Reglerne ændres også for personer, der modtager uddannelseshjælp. Det vil sige unge under 30 år uden en erhvervs-kompetencegivende uddannelse. De nye regler for denne gruppe er beskrevet i pjecen *Kontanthjælpsreformens betydning for unge under 30 år uden en erhvervs-kompetencegivende uddannelse*.

For voksne og unge med en uddannelse bygger reformen på den grundlæggende idé, at alle, der kan, skal i arbejde. Derimod skal alle, der ikke kan, have hjælp til at komme videre.

Kravet til de jobparate er meget klart. De skal søge job, og de skal gøre det intensivt. Hvis ikke jobsøgningen lykkes, skal kontanthjælpsmodtageren senest efter tre måneder mødes af et krav om at arbejde og gøre nytte for sin kontanthjælp.

Der skal bruges flere kræfter på at hjælpe de mest udsatte borgere. Der er ingen, der længere må overlades til sig selv og en passiv hverdag, fordi de har et misbrug eller slås med psykiske og sociale problemer. De skal have en indsats, der skaber stabilitet i

deres liv og tager hånd om deres udfordringer.

Udsatte borgere får ret til en koordinerende sagsbehandler, der skaber sammenhæng i indsatsen. Om nødvendigt skal de også have tilknyttet en mentor, der på ugentlig basis hjælper dem med at skabe struktur og stabilitet.

Derudover har reformen betydning for de voksne og for de unge med en uddannelse på en række andre områder.

Matchsystemet afskaffes for kontanthjælpsmodtagere. Der indføres et nyt visitationssystem, hvor der bliver skelnet mellem jobparate og aktivitetsparate. *Læs mere i afsnit 2.*

Alt efter om en kontanthjælpsmodtager visiteres som jobparat eller aktivitetsparat, gælder der forskellige regler for indsats og samtalekadence. *Læs mere i afsnit 3 og 4.*

Endelig bliver en række regler om forsørgelsesgrundlag og sanktioner ændret. *Læs mere i afsnit 5.*

Overgangsregler

Borgere, der inden 1. januar 2014 er kontanthjælpsmodtagere, skal som led i det individuelle kontaktforløb have visitationssamtalen i efteråret 2013. Via samtalen kan de pr. 1. januar 2014 blive indplaceret som enten job- eller aktivitetsparate modtagere af kontanthjælp.

Den gensidige forsørgelsespligt for samlevende har først fuld virkning fra 1. januar 2015. 2014 bliver et overgangså, hvor reglerne kun slår igennem med halv kraft.

2. Visitation

Kommunen skal gennemføre en visitationssamtale senest en uge efter, at borgeren har henvendt sig for at søge om forsørgelsesydelse.

En af de store ændringer er, at matchsystemet afskaffes for kontanthjælpsmodtagere, så ingen længere bliver overladt til sig selv uden indsats.

Tidlig og grundig visitation

Borgernes jobparathed afdækkes via en tidlig visitationssamtale, hvor de bliver vurderet som jobparate eller aktivitetsparate.

De *jobparate* er dem, der vurderes at kunne komme i arbejde inden for en kortere periode. De jobparate skal stå til rådighed for job.

De *aktivitetsparate* er dem, der ikke vurderes at kunne komme i arbejde inden for en kortere periode. Det kan skyldes faglige, sociale eller helbreds-mæssige problemer. De aktivitetsparate skal stå til rådighed for aktive tilbud og rimelige tilbud om job mv.

Kommunen skal allerede ved første visitationssamtale tale med borgeren om det videre forløb, så det sikres, at der er et fælles mål om, at indsatsen ender i job.

Alle, der søger kontanthjælp, skal senest tre uger fra første henvendelse til kommunen lægge et cv ind i Jobnet.dk. Cv'et skal indeholde en beskrivelse af tidligere beskæftigelse, uddannelse samt overvejelser om muligheder og ønsker i forhold til job mv. Cv-muligheden er i dag tilgængelig for de jobparate, men vil også senere blive tilgængelig for de aktivitetsparate.

Borgeren får mulighed for selv at booke samtaler i jobcenteret.

3. Jobparate – indsats og opfølgning

Jobparate borgere skal stå til rådighed for job og skal tage imod de aktive tilbud, som jobcenteret giver dem. De skal mødes med tillid til, at de selv gør en indsats for at komme i beskæftigelse. Hvis det ikke lykkes at finde et job de første tre måneder, skal de arbejde for deres kontanthjælp.

Borgeren skal dokumentere jobsøgningen på en joblog på Jobnet.dk (se boks). Jobcenteret skal tjekke borgerens joblog og bl.a. herudfra tage stilling til, om den enkelte har søgt bredt, aktivt og realistisk. Hvis borgerens indsats er utilfredsstillende, skal jobcenteret stille klare krav. Utilfredsstillende jobsøgning kan give anledning til en punktsanktion (se senere).

På et hvilket som helst tidspunkt i forløbet kan kommunen kræve, at den jobparate deltager i *nytteindsats* (se boks). Det kan fx være relevant, hvis der er tvivl om, hvorvidt den jobparate står til rådighed.

Tilbud

Jobcenteret skal – senest tre måneder efter den jobparates første henvendelse – stille krav om, at den jobparate arbejder for ydelsen i nytteindsats, i virksomhedspraktik eller i et løntilskudsjob.

I forhold til jobparate er der refusion på driftsudgifter til læse-, skrive-, regne- og ordblindeskurser fra dag ét, for ordinær uddannelse efter ni måneder og for øvrig opkvalificering og vejledning efter 24 måneder.

Jobcenteret kan i det videre forløb i princippet benytte sig af alle kendte tilbud om 'Vejledning og opkvalificering'. Men reglerne for statsrefusion til driftsudgifter vil give et incitament til at give tilbud, hvor jobparate arbejder for ydelsen.

Refusionsreglerne indrettes, så kommunerne under de første 24 måneders ledighed *ikke* får refusion for driftsudgifter til 'Vejledning og opkvalificering' for jobparate kontanthjælpsmodtagere. Dog med to undtagelser. Der er refusion fra dag ét for læse-, stave- og regnekurser samt undervisning af ordblinde. Og når den jobparate har været ledig i ni måneder, gives der refusion for ordinær uddannelse.

Joblog

Jobloggen er en hjælp til borgeren. Den kommer på borgerens "Min Side" på Jobnet.dk.

Jobloggen kan give borgeren et overblik og er en hjælp til at holde styr på borgerens jobsøgningsaktiviteter. Jobloggen er også et redskab for jobcenteret i dialogen med borgeren om jobsøgningen.

Jobcenteret får også adgang til borgerens joblog.

REFUSION PÅ DRIFTSUDGIFTER TIL JOBPARATE

LÆSE-, SKRIVE-, REGNE- OG ORDBLINDEKURSER

Opfølgningssamtaler

For at sikre, at de jobparate borgere fastholder fokus på job og jobsøgning, skal de – udover den første visitationssamtale – deltage i yderligere to samtaler i jobcenteret inden for de første tre måneder.

Derefter skal jobparate borgere deltage i samtaler i jobcenteret mindst fire gange inden for 12 løbende måneder. Tidspunktet for samtalerne vil afhænge af den enkeltes behov.

Jobcenteret skal løbende følge op på borgerens jobsøgning og indgå aftaler om søgning af bestemte job. Jobcenteret kan formidle konkrete ordinære job til jobparate, der har vanskeligt ved at finde arbejde.

Senest en uge efter første henvendelse skal borgeren visiteres enten job- eller aktivitetsparat. Jobparate skal have yderligere to samtaler inden for tre måneder, og herefter mindst fire samtaler de følgende 12 måneder. Aktivitetsparate skal – efter visitationssamtalen – have mindst fire samtaler inden for 12 måneder.

Nytteindsats

Med kontanthjælpsreformen indføres et nyt redskab i tilbudsviften – nytteindsats. Det kan fx være at tage plejehjemsbeboerne med på en ekstra tur, at samle skrald på stranden eller vedligeholde børnecykler i en dagsinstitution.

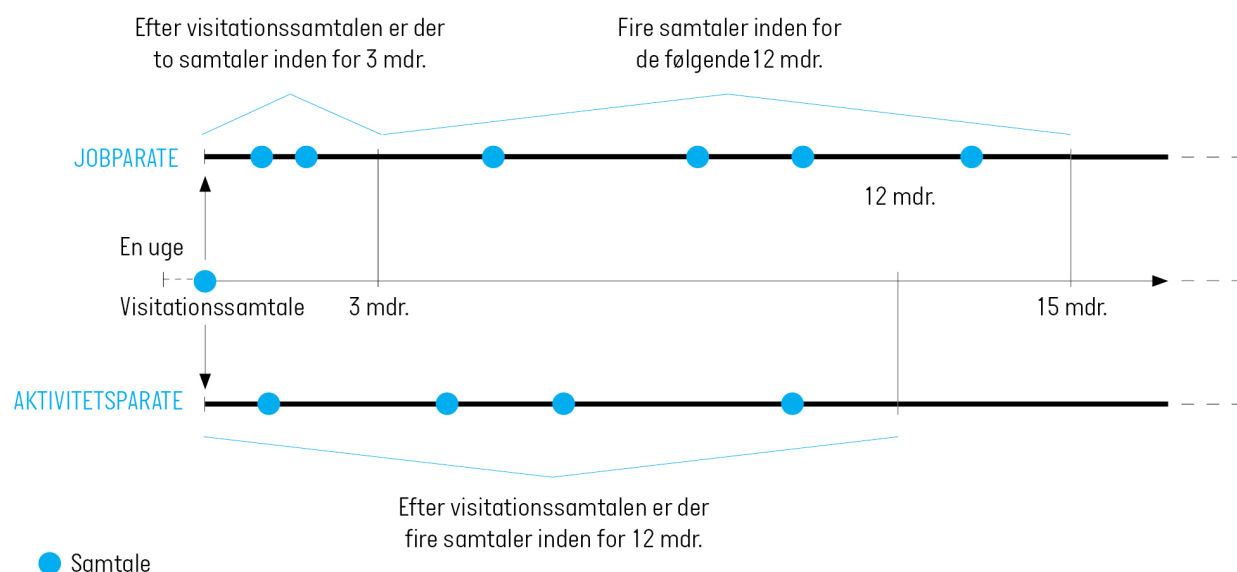
Nytteindsats foregår på en offentlig arbejdsplads, varer maksimalt 13 uger og behøver ikke nødvendigvis tjene noget særligt formål i forhold til kontanthjælpsmodtagerens fremtidsplaner.

Nytteindsats er, som virksomhedspraktik, omfattet af rimelighedskravet (der skal være et rimeligt forhold mellem antallet af praktikanter og øvrige ansatte). Men det lokale beskæftigelsesråd kan i forhold til nytteindsats vælge at fravige rimelighedskravet.

Nytteindsatsen kan på den offentlige arbejdsplads kun oprettes efter, at ledelse og tillids- eller medarbejderrepræsentant har drøftet det.

Målet med nytteindsats er, at den enkelte indgår i et arbejdsfællesskab og udfører en samfundsnyttig opgave for sin ydelse.

SAMTALEKADENCE – KONTANTHJÆLPSPMODTAGERE

4. Aktivitetsparate – indsats og opfølgning

For aktivitetsparate borgere er målet også job.

Men da aktivitetsparate borgere har andre problemer end ledighed, skal jobcentret bidrage til, at den enkelte udvikler sig og på et tidspunkt bliver jobparat. Aktivitetsparate vil typisk have brug for et længere forløb, før de er klar til at tage et job. Kommunens indsats i forhold til borgerne skal tage udgangspunkt i individuelle behov.

Tilbud

Hurtigst muligt efter borgerens første henvendelse skal kommunen begynde en *helhedsorienteret* og *jobrettet* indsats. Senest efter seks måneder skal borgeren have et aktivt tilbud.

Aktive tilbud til kontanthjælpsmodtagere

	Jobparate	Aktivitetsparate
Nytteindsats	X	x
Virksomhedspraktik	X	X
Løntilskud	X	X
Vejledning og opkvalificering	x*	X
– herunder læse-, skrive-, regne- og ordblindekurser	X	X
Mentor	(x)	X

*: Ingen refusion på driftsudgifter de første 24 måneder. Efter ni måneder gives der refusion for ordinær uddannelse – ligesom læse-, skrive-, regne- og ordblindekurser giver refusion fra dag ét.

*Af tabellen fremgår, hvilke aktive tilbud kommuner kan give kontanthjælpsmodtagere. Et **X** angiver, at tilbuddet kan gives, og at det er lovgivers intention. Et x angiver, at tilbuddet er muligt, men ofte næppe relevant. Et (x) angiver, at tilbuddet kan gives, men at der ikke er statsrefusion.*

Koordinerende sagsbehandlere, mentorer og andre støttepersoner

Aktivitetsparate borgere skal have tilbudt en koordinerende sagsbehandler, umiddelbart efter at de er visiteret aktivitetsparate.

Aktivitetsparate borgere har mulighed for at få mentorstøtte, hvis jobcentret vurderer, at borgeren har behov for det.

Borgere, der er indlagt med psykiske lidelser, får ret til at få tilknyttet en mentor, så snart regionen begynder udslusningsforløbet.

Personer, der er i fængsel, får ret til at få tilknyttet en kommunal udslusningskoordinator, umiddelbart når fængslet begynder at planlægge udslusningen.

Indsatsen skal rette sig mod arbejdsmarkedet, og – hvis muligt – foregå på en almindelig arbejdsplads. Det helhedsorienterede betyder, at denne indsats ofte skal gives samtidig med, at kommunen parallelt hjælper borgeren i forhold til øvrige udfordringer, fx økonomi, bolig eller misbrug.

Koordinerende sagsbehandler

De aktivitetsparate borgere vil ofte skulle deltage i tilbud og have hjælp og støtte fra flere forskellige dele af kommunen, fx jobcenteret, ydelsescenteret eller socialforvaltningen.

Derfor skal kommunen udpege en koordinerende sagsbehandler for den aktivitetsparate. Denne sagsbehandler skal have ansvaret for, at indsatserne er koordineret på tværs af forvaltninger og andre institutioner. Udgangspunktet er, at den koordinerende sagsbehandler følger

borgeren gennem hele forløbet, indtil borgeren er jobparat.

Funktionen som koordinerende sagsbehandler kan overdrages til en anden enhed i kommunen end jobcentret. Sagsbehandleren fra denne enhed vil dog ikke kunne træffe afgørelser efter beskæftigelseslovgivningen.

Mentorer til særligt udsatte kontanthjælpsmodtagere

Hvis forhold i borgerens liv gør det umuligt at deltage i tilbud om 'Vejledning og opkvalificering', virksomhedspraktik, nytteindsats eller løntilskud, skal kommunen give vedkommende et tilbud om mentorstøtte. Denne støtte, som er på ugentlig basis, skal være indtil kommunen vurderer, at borgeren kan deltage i en mere direkte jobrettet indsats.

Tilbud om mentorstøtte udskyder således starten af et ret-og-pligt-tilbud. Når tilbuddet om mentorstøtte ophører, omfattes den aktivitetsparate igen af ret og pligt til tilbud.

Tilbud om mentorstøtte skal gives for en periode på seks måneder. Tilbuddet kan kun afbrydes, hvis kommunen vurderer, at den aktivitetsparate nu er parat til at deltage i et ret-og-pligt-tilbud og kan stille dette tilbud til rådighed for borgeren.

Kommunen skal give tilbud om mentorstøtte for en ny periode på seks måneder, hvis borgeren fortsat ikke kan deltage i ret-og-pligt-tilbud.

Særlige regler for ufaglærte

Ufaglærte, der er fyldt 30 år, får ret til at deltage i forløb, hvor de får vurderet deres realkompetencer.

Ufaglærte får ret til at blive læse-, skrive- og regnetestet. Hvis behovet er der, har ufaglærte – eventuelt sideløbende med at vedkommende arbejder for kontanthjælpen – også ret til læse-, stave-, regnekursus eller undervisning for ordblinde.

Ufaglærte, der ønsker at blive optaget på en ordinær uddannelse kan få vejledning og hjælp hertil.

Ovenstående gælder både jobparate og aktivitetsparate ufaglærte kontanthjælpsmodtagere.

Opfølgningssamtaler

Efter at en kontanthjælpsmodtager er blevet visiteret som aktivitetsparat, skal kommunen holde yderligere mindst fire samtaler inden for 12 måneder. Tidspunktet for samtalerne vil afhænge af den enkeltes behov.

Opfølgningen skal have fokus på, om den enkelte udvikler sig hen imod et job, og den skal sikre, at indsatsen løbende bliver tilpasset de fremskridt, borgeren har gjort.

Aktivitetstillæg til unge

Aktivitetsparate unge under 30 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse har ret til et aktivitetstillæg efter tre måneder fra den unge har henvendt sig til kommunen om hjælp.

Kommunen har pligt til at tilbyde den unge en aktiv indsats, hvis vedkommende ønsker det.

Den unge har ret til et aktivitetstillæg, selvom kommunen ikke umiddelbart kan tilbyde en aktiv indsats. Jobcentret har pligt til at vejlede den unge om retten til aktivitetstillæg.

5. Kontanthjælp – satser og sanktioner

Voksensats: Voksne, der er fyldt 30 år, modtager fortsat kontanthjælp på voksensats for henholdsvis forsørgere eller ikke-forsørgere. Der sker altså ingen ændringer af satser for denne gruppe i forbindelse med kontanthjælpsreformen.

Ungesats: Grænsen for den særlige ungesats flyttes fra 25 år til 30 år. Det betyder konkret, at der er en særlig ungesats til unge under 30 år, der er berettiget til kontanthjælp (unge med en erhvervskompetencegivende uddannelse). Der gælder dog særlige regler for forsørgere m.fl.

Aktivitetstillæg: De aktivitetsparate unge under 30 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse har ret til et tillæg til deres kontanthjælp efter tre måneder. De får aktivitetstillæg fra det tidspunkt, de anmoder om en aktiv indsats og i den tid, hvor de deltager i en aktivitet. Det gælder, uanset om der er tale om et aktivt tilbud eller mentorstøtte. Kommunen har pligt til at tilbyde en aktiv indsats, hvis den unge ønsker det.

Gensidig forsørgelsespligt: Med kontanthjælpsreformen sker der ændringer i, hvem der har pligt til at forsørge hvem. De regler, der hidtil har været gældende for gifte, gælder fremover også for samlevende par, der har et samliv af ægteskabslignende karakter. Man har som udgangspunkt pligt til at forsørge sin partner, hvis man har en indtægt eller formue af en vis størrelse, og begge parter er mindst 25 år.

Ændrede sanktionsregler

Det skal være tydeligt for den enkelte, at der er et klart rådighedskrav forbundet med at modtage kontanthjælp. Og det skal være tydeligt, at det har ydelsesmæssige konsekvenser, hvis man ikke lever op til kravet om rådighed.

Mere enkle beregningsregler: De allerede gældende sanktionsregler bliver lettere at administrere. Hvor der tidligere var forskellige beregningsmetoder, regnes der fremover med en gennemsnitlig sats pr. dag på grundlag af en femdagesuge. Det bliver derfor enklere at forklare borgerne.

Punktsanktion: Kommunerne kan fremover trække tre dages kontanthjælp fra borgeren – en såkaldt punktsanktion. Den kan fx gives, hvis en jobparat ikke har været aktivt job-søgende eller afviser et tilbud om arbejde.

Skærpet sanktion: Derudover bliver det muligt efter en konkret vurdering at trække en kontanthjælpsmodtager i ydelsen i en periode på op til tre måneder. Samtidig med afgørelsen om en skærpet sanktion skal kommunen give borgeren et åbent tilbud, daglige samtaler eller pligt til at møde dagligt i jobcenteret. Borgeren får kun penge ved fremmøde. Den skærpede sanktion beregnes i modsætning til de øvrige sanktioner på baggrund af kalenderdage.

Denne sanktion kan gives, hvis det gentagne gange viser sig, at borgeren ikke står til rådighed. Vedkommende skal med sin adfærd udvise manglende vilje til at være aktivt jobsøgende, deltage i tilbud mv.

Særlige hensyn til aktivitetsparate:

Kommunen skal forud for en afgørelse om en sanktion være opmærksom på, at aktivitetsparate modtagere af kontanthjælp ikke altid har mulighed for at leve op til de krav, der stilles. Det sker fx, at de overser en parts-høring i forbindelse med en sanktion. Derfor skal kommunen uden undtagelse have været i kontakt med den enkelte, inden der må gives en sanktion.

6. Øvrige ændringer som følge af kontanthjælpsreformen

Kontanthjælpsreformen indeholder derudover en række ændringer, der har mere generel karakter – det gælder blandt andet nedenstående.

Regler om løntilskud: Den maksimale varighed af ansættelse i et offentligt løntilskudsjob sænkes fra 12 til 6 måneder. Det gælder både for modtagere af kontanthjælp, uddannelseshjælp og arbejdsløshedsdagpenge.

Kontanthjælpsmodtagere vil fremover få en løn svarende til deres kontanthjælp, når de er ansat i offentligt løntilskudsjob. Det betyder, at ydelsen er den samme, uanset om de er i nytteindsats, i virksomhedspraktik eller har et løntilskudsjob.

Ret til virksomhedspraktik, løntilskud og jobrotation: Kontanthjælpsmodtagere får ret til tilbud om virksomhedspraktik og løntilskud og til ansættelse som jobrotationsvikar, hvis de selv finder pladsen, og de formelle betingelser (fx kravet om merbeskæftigelse) i øvrigt er opfyldt.

Vejledning i barselsperioden: Kommunerne skal tilbyde alle barslende kontanthjælpsmodtagere en jobrelevant vejledningssamtale de sidste tre måneder i barselsperioden. Det er kontanthjælpsmodtagerens sagsbehandler, der – gerne i samarbejde med sundhedsplejersken – har ansvaret for denne vejledning.

Bedre mulighed for kontrol: Kommunerne får adgang til at indhente og samkøre oplysninger fra fx ATP til brug for kontrol af udbetalinger af kontanthjælp mv.

Praktik- og løntilskudspladser:

Arbejdsmarkedsstyrelsen skaber en ny digital løsning i forhold til at oprette praktik- og løntilskudspladser. I det landsdækkende digitale værktøj skal virksomheder og borgere kunne ansøge om at få oprettet en plads, og jobcentre får en frist for, hvor hurtigt der skal træffes en afgørelse.

Forsøg: Der iværksættes forsøg med lempeligere fradrag for arbejdsindtægter i hjælpen for aktivitetsparate borgere, hvor virksomheder kan søge arbejdskraft til kortvarigt arbejde, fx en dags hjælp med oprydning. Forsøget er målrettet kontanthjælpsmodtagere, der har været længe i systemet og har komplekse problemer og meget ringe kendskab til arbejdsmarkedet.

Mere information

For yderligere information se lovene, der udmønter kontanthjælpsreformen:

Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats og forskellige andre love –
http://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/L223/som_vedtaget.htm#dok

Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, SU-loven, lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag og forskellige andre love –
http://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/L224/som_vedtaget.htm#dok

PJECEN ER UDGIVET AF:

ARBEJDSMARKEDSSTYRELSEN

FÅ MERE AT VIDE PÅ
AMS.DK ELLER BM.DK